

נכבד מכולם³⁴³.

[כה, א] צואה על בשרו, פי', במכוסה בבגדיו דוקא³⁴⁵. וזה בשלא במקומה אבל במקומה, כלומר בפי טבעת, נפיש זוהמא וליכא מאן דשרי, כדאיתא ביומא פרק אמר להם הממונה³⁴⁶.

או שהיו ידיו בבית הכסא. ה"ג נוסחי דווקני³⁴⁷, וכגון שהכניס ידיו לבית הכסא דרך חור אחד שיש מחיצה ביניהם. וי"ג³⁴⁸ או שהיו ידיו מטונפות בבית הכסא. ופי' שניטפו בכניסתן לבית הכסא ולא נטל ידיו עדין, ולא טנוף ממש, דהא לכו"ע אסור, דבעי' נקיון כפים.

רב הונא אמר מותר לקרוא ק"ש רב חסדא אומר אסור משום כל עצמות. ולהני תרי טעמי צואה על בגדיו כשמכוסה בבגד העליון אפילו לרב חסדא מותר, דלית כאן האי טעמא³⁴⁹. ופסק³⁵⁰ הרב אלפסי ז"ל כרב הונא לקולא, חדא דהוא רביה דרב חסדא. ועוד דביומא³⁵¹ אקשינן מיניה על רב פפא דאמר צואה במקומה אסור לקרות קרית שמע, ופריק במקומה נפיש זוהמא שלא במקומה לא נפיש זוהמא, אלמא משמע דהלכתא כרב הונא. ואע"ג דקיי"ל כרב חסדא במבואות המטונפות שאני התם דחזי לה לצואה.

ריח רע שיש לו עיקר. כגון צואה מכוסה³⁵². רב הונא אמר מרחיק עד מקום שכלה הריח וקורא. פירוש ואפילו הוא רחוק טפי מד' אמות³⁵³.

רב חסדא אמר מרחיק ד' אמות ממקום שכלה הריח וקורא³⁵⁴ ותניא כותיה וכו' היה מקום גבוה עשרה או נמוך עשרה יושב בצדו וקורא³⁵⁵, דכל עשרה רשות אחריתי הוא³⁵⁶,

אבל רש"י ורשב"א ועוד כתבו אפילו במגולה ובלאחריו, ועיין מכתם והערה 154 שם. 353 נראה שרבנו רצה לדחות בזה גירסא הובאה ברא"ה ועוד, דמרחיק ד' אמות ובהכי סגי ליה, אלא כגירסא אחרת, עיין מכתם ודקדוקי סופרים אות ג. 354 לפנינו: וקורא ק"ש, ועי' גירסת הרי"ף. 355 עי' גי' כ"מ. 356 משמע דמשום רשות אחרת ולא משום מחיצה דכיון דתלוי במחנה צריך רשות אחרת, ולפי"ז אפשר שצריך שיהיה רחב ד' על ד', וכבר נחלקו בהא הב"ת והט"ז בשו"ע סי' עט, ובלשון הרמב"ם פ"ג מק"ש ה"ט משמע שהוא מענין מחיצה שכתב שהרי נפסק ביניהם, וברא"ה כתב דהוא רשות

ויש אומרים על לבו, ות"ק והלא לבו רואה את הערוה. דס"ל ודאי דהא דאסרי' בעיניו רואות את הערוה לאו משום ראיית העין דוקא הוא, דסומא שהוא ערום ומי שמעצים עיניו אסור בק"ש, אלא טעמא משום דאינו נאות שתהא ערוה מגולה כנגד אבריו הנכבדים, ולבו נמי אבר נכבד הוא. קסבר לבו רואה את הערוה, מותר, דלא אסרו אלא בעיניו. והראב"ד ז"ל³³⁷ פסק כיש אומרים, ממתגי' דלעיל דיתכסה במים ויקרא, ואקשי' והלא לבו רואה את הערוה, ופריק במים עכורים שנו אלמא דהכין הלכתא. ויש פוסקים³³⁸ כת"ק דמתיר, ולקמן נמי בברייתא קתני מים צלולין יושב בהן עד צוארו וקורא ק"ש, ור' אלעא משום רבינו דפריק מתניתין דלקמן במים עכורין, אליבא דכ"ע הוא דאתי לתרצה, דלא תקשי ליש אומרים ואורחא דתלמודא בהכי.

לא קשיא כאן בעומד כאן במהלך. דבעומד בעי' מחניך קדוש וליכא, במהלך לאו מחניך הוא³³⁹. לא פסק מאי עליו הכתוב אומר וגם אנכי נתתי להם חוקים לא טובים. כלומר, כיון שעושה הענין בעברה, נמצא שלא יהיו החקים והמשפטים טובים לו, כלומר ולא יחיה בהם³⁴⁰.

ר' אמי אמר מהכא הוי מושכי העון בחבלי השוא. פי' דרך רוב העולם שעושין העבירות להנאת עצמן, וזה עושה עבירה לחנם שהוא חושב, שעושה מצוה בקריאה, ועושה עבירה שמבוזה התורה כשקורא במקום הטינופת, ועל זה אמ' הוי מושכי העון בחנם³⁴¹. אי נמי מהכא כי דבר יי' בזה, משום דהוי ענין דבור, וכו' נמי אם פסק, דעליו הכתוב אומר ובדבר הזה תאריכון ימים, משום דהוא דבור³⁴².

ולתפלה עד שיכסה את לבו. מפני שהלב אבר

את ראשו. 337 הובא ברשב"א. 338 הרשב"א שם שחולק על הראב"ד. 339 כ"ה ברשב"א. 340 כ"ה בתר"י ועי' רא"ה. 341 גם זה בתר"י. 342 פירוש זה דרבנו חדש ועיין רא"ה. 343 עיין לעיל ד"ה היה ישן. 345 כן הוא בראשונים ועיין מכתם הערה 146. 346 ל, א. 347 כן הוא בתר"י ועיין שם שהביא ב' הגירסאות וכן ברשב"א ורא"ה ועיין רו"ה ומלחמות ועוד. 348 זו גירסת הרי"ף וגירסת הרמב"ם, לפי מה שביאר בתר"י. 349 כן כתב ברא"ה, ועיין מגן אברהם סי' עו סק"ו. 350 כן הוא ברשב"א. 351 ל, א. 352 וכן הוא גם ברא"ה ואפילו בצואה שלפניו

לא אסרו אלא של חמור בלבד, ולמיעוטא לא חיישי, וכן סברת הר' יונה ז"ל³⁶⁹.
 ריח רע שאין לו עיקר. כגון הפתח³⁷⁰, מותר בדברי תורה, ודוקא בשל חברו, אבל ידידה אפילו לקרות בתורה אסור.

צואה עוברת. שמעבירין אותה לפניו³⁷¹. אביי אמר מותר, מדתנן הטמא עומד תחת האילן, פי' במצורע מיירי, שהיא טומאה חמורה ומטמא באהל כמת³⁷², ובעינן שיהא עומד, שאינו מטמא אלא בעכוב כדכתיב³⁷³ בדד ישב מחוץ למחנה מושבו, והוא מלשון ותשבו בקדש ימים רבים³⁷⁴, שהוא מלשון עכוב³⁷⁵.

הטהור עומד תחת האילן וטמא עובר, כיון שאינו מעכב³⁷⁶ טהור. ומכאן ראייה לאביי³⁷⁷.

ואם עמד טמא הטהור טמא. יש אומרים דלא גרסינן ליה, דהיינו רישא. ולגוסחי דגרסי ליה³⁷⁸ בא להשמיענו דכיון דאיכא עכוב ל"ש קדם טמא לא שנא קדם טהור מטמא. ודוקא באהל דעלמא, כגון אילן הוא דבעינן עכוב, אבל באהל דבית אפילו בהעברה בעלמא מטמא³⁷⁹ דהכי תנן³⁸⁰ טמא שהכניס ראשו ורובו לבית טמאהו. וטומאת מצורע לא הוי כטומאת מת לגמרי, דטומאת מת מביא טומאה בפותח טפה, אבל מצורע במחיצה עשרה סגיא לבטל טומאתו, שאינה בוקעת ועולה, כדאיתא באהלות³⁸¹ טמא שנכנס לבית הכנסת עושין לו מחיצה עשרה.

וכן באבן המנוגעת. פי' דלא מטמאה אלא בעכוב,

ודוקא³⁵⁷ בשאינו רואה הצואה, אבל ברואה לעולם אסור וכדמסיים ואם לאו מרחיק מלא עיניו וקורא. וי"א³⁵⁸ שכיון שההפסק מועיל לצואה עצמה הם הכי נמי מועיל לריח. ואחרים אומרים³⁵⁹ דכיון שהריח מגיע אליו אין הפסקה מועילה כלל.

אמר רבא לית הלכתא כמתני³⁶⁰ דלעיל אלא כי הא דתניא לא יקרא אדם ק"ש לא כנגד צואת כלבים ולא כנגד צואת חזירים³⁶¹ בזמן שיש בתוכו עורות³⁶². ורבא לא בא לדחות אלא דוקא צואת כלבים וחזירים דאינה אסורה אלא כשהיא בתוך העורות שמעבדין בה, (שאין) [שהן] מסריחין הרבה, אבל צואת האדם ותרנגולין ואשפה שריחה רע הלכה היא³⁶³. ובירושלמי³⁶⁴ אמרו דתרנגולין שאמרו ובלבד באדומים. יש שפי' ³⁶⁵ באותה הצואה שלהן האדומה שמסרת הרבה, אבל באחרת לא. אבל אחרים³⁶⁵ אמרו דצואת תרנגולים אדומים קאמר, דקים להו לרבנן דצואת האדומים קשה מן האחרים, כי היכי דקים להו דצואת חמור קשה מן האחרים, כלומר משאר בהמות, דגרסי התם³⁶⁶ ר' יוסי בר חנינא אמ' מרחיקין מגלגל³⁶⁷ בהמה ד' אמות, ר' שמואל בר רב יצחק אמ' ברכים³⁶⁷ ובלבד בשל חמור ובבא מן הדרך, הרי שלא אסרו שום בהמה אלא בחמור הבא מן הדרך שיש לה ריח רע הרבה. ולמדנו³⁶⁸ מזה שאדם יכול להתפלל כשהולך בדרך, ואעפ"י שרואה צואה בשעת תפלה לא ניתוס, שהרי

חלוק לעצמו דאיכא מחיצה עשרה ולכן מותר לו לקרות בסמוך לאלתר. ³⁵⁷ זו דעת הרשב"א שסובר דקרא דולא יראה קאי ג"כ אאיסור צואה האמור בתחלת המקרא, וכ"מ ברמב"ן על התורה דברים כג ו' וכ"כ ברא"ה ובמאירי אבל הרא"ש כאן כתב כיון שיש הפסקת רשות ואין זה במחנהו אפילו ברואה מותר שפסוק לא יראה נאמר רק על ערות, וברמב"ם שסתם משמע כרא"ש. ³⁵⁸ דעת רבני צרפת בתר"י ורא"ש ועי' תוס' ד"ה ריח. ³⁵⁹ רמב"ם שם והסכים לו ברא"ה ומאירי. ³⁶⁰ לפנינו: כי הא מתני'. ³⁶¹ כאן חסר: ולא כנגד צואת כלבים. ³⁶² עי' גי' הגמרא לפנינו, וגי' הר"ף שכ"ה בכה"ג וכי"מ וברבנו כנראה שיש עירוב ב' הגירסאות. ³⁶³ עי' רש"י תוס' ותר"י, ועי' ראב"ד במכתם. ³⁶⁴ בפרקין ה"ה ה"ה והובא בתוס' וראשונים. ³⁶⁵ כ"ה בפ"י ראשון בתר"י וברשב"א דחה דא"כ היה צריך לומר האדומה, ובאמת שכ"ה בראב"ד בהשגות הל' ק"ש

פ"ג ה"ו. ³⁶⁵ כ"ה ברשב"א ובספר הבתים הל' ק"ש שער חמישי הביא ב' הפירושים. ³⁶⁶ ירוש' שם. ³⁶⁷ בתר"י ובמכתם ליתא. ³⁶⁸ לשון התר"י. ³⁶⁹ ומה שלא הזכיר רבנו דבסמוך לעיר יש לחוש אפשר משום דבאתרא דרבנו לא הוי שכיחי חמרי. ³⁷⁰ רש"י ד"ה שאין. ³⁷¹ כ"ה ברש"י ומאירי, וברמב"ם פ"ג מק"ש ה"ג כגון שהיתה שטה על פני המים, ועי' פי' ריבב"ן ורא"ה. ³⁷² בכ"י: באהל המת, וזו ט"ס. ³⁷³ ויקרא יג, מו. ³⁷⁴ דברים א, מו. ³⁷⁵ עי' ריטב"א קדושין לג, ב שפי' כן. ³⁷⁶ צ"ל: מתעכב. ³⁷⁷ עי' רש"י כאן. אבל בקדושין שם פי' דהראיה מוכן אבן המנוגעת. ³⁷⁸ עי' כ"מ ודק"ס שם אות ג. ³⁷⁹ כ"כ בתוס' יבמות קג, ב ד"ה כיון וכל דברי רבנו בריטב"א קדושין שם. ³⁸⁰ נגעים פרק יג משנה ח. ³⁸¹ צ"ל: נגעים [פי"ג מי"ב] וכן הוא בשיבוש

מקבל ממנו לחות אסורין, גבלעו דאין בהן טופח ע"מ להטפח מותרין, ור' יוסי סבר כל זמן שיש בהם טופח לחוד אסורין, והלכתא כח"כ דבטופח לחוד שרי.

[כה, ב] מתני'. ירד לטבול כו' ואם לאו יתכסה במים ויקרא.

גמרא. והלא לבו רואה את הערוה וכו'. ומאי דלא מקשינן מעיניו שרואות את הערוה, מפני שכיון שהגוף עומד בתוך המים³⁹¹ עצמן הן חצוצה בין עיניו והערוה, ואעפ"י שהן צלולין, אבל הלב שעומד עם הערוה בתוך המים קשיא ליה³⁹².

והרי עקבו רואה את הערוה. מאי דנקט עקיבו [לאו] דוקא, דה"ה לכל אבר אחר³⁹³ שאם נוגע בערוה אסור³⁹⁴ כגון ידיו³⁹⁵. ועקב דנקט, מפני שהוא מכיון לגמרי כנגד הערוה³⁹⁶, דפעמים שמעקם רגליו ונכנס העקב תחת הערוה ממש³⁹⁷. והלכתא נוגע בערוה³⁹⁸ אסור רואה מותר.

אמ' רבא ברוק³⁹⁹ עבה. פי' כדי שתהא מכוסה שלא תראה⁴⁰⁰. והראב"ד ז"ל⁴⁰¹ כתב שאין הרקיקה מועלת אלא בשקרא לאלתר, אבל אחר שעה הרוק גבלעו ואינו מציל, והכי אית' בירושלמי⁴⁰² ר' זעירא ור' בא הוו יתבין חמיון צואה קם ר' בא ורקיק עלה, אמר ליה ר'

והא קמ"ל דלא תימא כיון דאבן אין בה כח בעצמה לילך כמאן דמנחא דמא³⁸².

א"ר אמר רב יהודה ספק צואה בבית מותר³⁸³. דאין דרך להניח צואה בבית. באשפה אסור, חזקת אשפה שיש בה צואה.

ספק מי רגלים אפי' באשפה נמי מותר בדרך המנונא דלא אסרה אלא כנגד העמוד בלבד. כלומר, בשעת קילוח השתן, אבל אחר קילוח השתן אינו אסור³⁸⁴, כדכתיב³⁸⁵ ויד תהיה לך מחוץ למחנה ויצאת שמה חוץ, ולא הצריך כסוי, ובצואה כתיב³⁸⁶ ושבת וכסית את צאתך. ויש מפרשים³⁸⁷ דהאי כנגד העמוד הוא שתן היוצא כנגד העמוד של צואה, כדאמרינן לעיל³⁸⁸ עמוד החזור דמיירי בגדולים וסילון מיירי בקטנים.

הכי דמי צואה כחרס וכו'. איכא דאמרי כל זמן שגוללה³⁸⁹ בנחת ואינה נפרכת אסורה, אע"ג דאם זורקה בכח היתה נפרכת³⁹⁰.

לימא כתנאי כלי שנשפכו ממנו מי רגלים אסור לקרוא ק"ש כנגדו. דאינו מתבטל במים. ומסקנא דכ"ע רישומן ניכר שרי, והכא בטופח ע"מ להטפח איכא בינייהו, ת"ק סבר לא גבלעו כגון שיש בהן טופח ע"מ להטפח, כלומר שאם מניח ידו עליהם ואח"כ מניחו על דבר אחר

ברייטב"א שם וכנראה מקור אחד להם. 382 גם קטע זה ברייטב"א שם. 383 לפנינו: מותרת אסורה, וכג' רבנו בכתב יד מינכן. 384 כפי' רש"י והראשונים. 385 דברים כג, יג. 386 שם שם יד. 387 ל"מ כעת פי' זה בראשונים. 388 עי' למעלה ריש העמוד, ולפי"ו כנגד עמוד של גדולים דאי של קטנים היה צריך לומר סילון. 389 בכ"י: שהוא גוללה. 390 וכ"כ רש"י, ועי' רשב"א ות"י. 391 נראה שצריך להוסיף כאן: המים, [המים] עצמן וכו' וכ"ה בכ"ג. 392 כן הקשו בראשונים ורבנו כתב כתר"י, וברשב"א בשם הראב"ד תירץ דכיון דעיניו חוץ למים ומסתכל בחוץ אינו רואה את הערוה, וכן ברא"ה כתב דאינו משגיח במים בעיניו, ורבנו לא הזכיר סברא זו שאינו מסתכל ומשגיח, שו"ר בב"י סי' עד שכתב דצריך לפרש גם בתר"י דכונתו דאינו מסתכל בה, ועי' מכתם שכתב דכיון דאין העין שלטת במה שבתוך המים כל כך ועדיף מערוה בעששית שאסור, ולפי"ו צואה בתוך המים מותר אפילו מסתכל בה דהא גם בעששית מותר אפילו רואה. ועי' בסמוך שבאמת שנחלקו בזה רבנו והמכתם. 393 כ"ה בתר"י. 394 היינו

למסקנא דרואה מותר ונוגע אסור. 395 זה הוסיף רבנו ע"פ הרא"ה ושם כתב דכל שכן ידיו. 396 והיה סברא לומר שבעקב גם ראייה תהא אסורה, אע"פ שהשתא סבירין דלבו רואה מותר. 397 לשון זה גם בתוס' הרא"ה, ועי' מכתם. 398 לפנינו ליתא. 399 לפנינו: ברוק. 400 וכן פי' הרא"ה מטעם כיסוי וכל שאינו עבה אינו בכלל כיסוי והוי כמגולה, ומתוך כך מסיק רבנו הלכתא חדתא דמשמע מיתא דצואה במים לא בטלה אלא אם היו עכורין שלא תראה מתוכן, וגריעי לפי"ו מעששית. [וכיון לרבנו במג"א סימן עו סק"ט]. והנה במכתם חלוק על רבנו בהא דכתב דמים עדיפי מעששית [עי' הערה 392 שם], ולדבריו אפילו מים צלולין מועיל לצואה. ואמנם המכתם לשיטתו דכתב בשם ה"ר יונתן דרוק עבה לאו משום כיסוי אלא מפני שהעבה מבטל הריח אבל כדי לכסות המראה די אפילו בסתם רוק, ומלשון הרמב"ם ריא"ו ופי' ריבב"ן משמע גמי שהוא משום כיסוי. מיהו פשוט שאין לדון מה יהיה ברוק עבה שנראה עדיין מתוכו הצואה אם דמי לעששית דכל זמן שנראה אינו בגדר רוק עבה. 401 עי' מכתם שצייגתיו וע"ע ספר הבתים הל' ק"ש שער החמישי. 402 בפרקין ה"ה.

ת"ר כמה יטיל לתוכן מים. פירוש לתוך מי רגלים.

כל שהוא, ר' זכאי אומר רביעית אומר ר' נחמן מחלוקת לבסוף. פירוש שקדמו מי רגלים והטיל מים לבסוף, אבל לכתחלה שקדמו המים דברי הכל כל שהוא, דראשון ראשון בטל אצל המים שהיו שם מתחלה.⁴⁰⁹

ע"ל לי רביעיתא במשכלתא כר' זכאי.⁴¹⁰ יש אומרים⁴¹¹ דכלי שעמדו בו מי רגלים והוא קבוע לכך ודאי אסור לעולם, ואין לו ביטול במים, כדאיתא לעיל⁴¹² כלי שנשפכו ממנו מי רגלים אסור לקרוא ק"ש כנגדו, ואינו מועיל נתינת המים להכשיר גוף הכלי, וטעמא, משום דכיון שהוא רגיל בכך הו' מוזהם טפי, וכן נראה בסמוך⁴¹³. ולפי זה האי משכלתא לא היה קבוע לכך, אלא דזימנא חדא איתרמי הכי. ואי גמי⁴¹⁴ דדוקא כלי חרס אין להם ביטול, משום דמאיסי טפי, אבל שאר כלים של מתכות או של זכוכית אם נתן בהם מים מותר. והלכתא כר' זכאי ובין בתחלה בין בסוף רביעית, וכדאמר ליה רב יוסף לשמעיה, ולא אמרינן בכי הא ראשון ראשון בטל, וודאי⁴¹⁵ רביעית מים בתוך מי רגלים מרובין מדינא בטייל, אלא דרבנן הקלו בדבר הואיל ומי רגלים עצמן שלא כנגד העמוד, לא אסירי אלא מדרבנן⁴¹⁶.

בין לפני המטה בין לאחר המטה. פירוש דלעולם אסור לקרוא ק"ש בעוד שאלו בבית. רש"י⁴¹⁷ אומר לאחר המטה קורא וכו'. ומסקנא

זעירא כמין ימא לטגנא, פי' טגנא שם מקום שעומד סמוך לים⁴⁰⁸, ורצה לומר דאין ביטול הרקיקה מועיל. אלא כמהלך הים לטגנא, שהוא דבר מועט, ומשמע מיהא דצואה במים לא בטלה אלא אם היו עכורין שלא תראה מתוכן.

צואה בעששית. פי' ה"ה לכל דבר שמכוסה בו, אע"ג דנראת מותר, דבכסוי תלא רחמנא והא מכסיא, אבל ערוה בראה תליה רחמנא, דכתיב לא ידבק⁴⁰⁴ בדבר, והא קא חזי ליה. אמר רבא צואה בגומא מניח סנדלו עליה וקורא ק"ש. תרתי⁴⁰⁵ אשמעינן דאעפ"י שכל גופו עומד על הצואה מותר⁴⁰⁶, ועוד דאע"ג דזה הכיסוי אינו קבוע, והוא עומד לינטל חשבינן ליה כיסוי מעליא⁴⁰⁷.

דבוקה בסנדלו מהו. מילתא דרבא גופיה מיבעיא ליה. שמא הא דאמר רבא דוקא בגומא שאינה דבוקה בסנדלו, או דילמא אורחא דמילתא נקט בגומא משום דמכסיא שפיר, וה"ה לסנדלו, תיקו⁴⁰⁸. [וכתב הרב אלפסי ז"ל דהוה תיקו דאיסורא ולחומרא].

הא פתיב וערות אביהם לא ראו. ויש אומרים דהוא הדין לערות קטן בשרואה אותה שאסור לקרות ק"ש כנגדה... דכן שמוהלין את הקטן צריך שלא יראה ערותו בשעת הברכה. ואחרים אמרו דודאי בקטן כל כך לא דינוה לה ערוה, ואין צריך לכסותו בשעה שמברך אלא בגדול כגון גוי שמתגייר וכיוצא בזה. וכן דעת הר' יונה ז"ל.

שלם והכל ע"פ הנדפס. וע"פ כ"י שנוסף שם קטע. 409 כ"ה גם ברש"י, ואע"ג דקיי"ל בע"ז עג, א דחזור וניעור [עי' יו"ד סוף סי' צט ורא"ש חולין פ"ז סי' לו והגהת הגרע"א כאן] כיון דמי רגלים מדבריהם הקלו עי' להלן ורשב"א. מיהו בתר"י כתב דבשופך מים לתוך מ"ר צריך שישפוך בבת אחת שאל"כ קמא קמא בטל והביאו בפרישה ריש סי' עז [וחולק ארשב"א עי' מ"מ פ"ג מק"ש ה"י] ויש להסתפק אם חולק נמי בדין הקודם אם מ"ר חוזרים וניעורים. 410 כג"ה הרשב"א וכי"מ עי' דק"ס. 411 שיטת הרשב"א וסייעתו, ומשם מקור דברי רבנו. 412 עמוד א. 413 מדקתני גרף של רעי ועביט של מימי רגלים אסור לקרות ק"ש כנגדן אע"פ שאין בהם כלום ומי רגלים עצמן אסורים עד שיטיל לתוכן מים אלמא רק למי רגלים מועיל ולא לכלי. 414 דעת התוס' וחכמי הצרפתים הובא ברשב"א רא"ה ותר"י ועי' תוס' ד"ה גרף וד"ה ובלבד ושו"ע סי' פז. 415 צ"ל: דודאי. 416 כ"ה ברשב"א.

403 עי' קידושין מד, א וראשונים שם, ובאהל מועד עמ' נג כל זה מלשון הראב"ד ועי' רא"ש. 404 צ"ל: ולא יראה, דברים כג, טו. וכן בכי"נ. 405 רבנו מפרש שבעיא דבבוקה אגומא קאי כדעת הרבה ראשונים [עי' מכתם] ולפי"ז מימרא דרבא באינה נוגעת. [ואפילו לצד שנפשוט לקולא דאפילו נוגעת מותר מ"מ רבא ודאי לא אתי הכי לאשמעינן, דא"כ לימא הכי בהדיא]. ולכן פי' רבנו דיש חידוש גם באינה נוגעת, ואמנם לדעת התר"י [והוא גורס פורס סנדלו וכ"ה באהל מועד] עיקר החידוש דאפילו נוגעת שרי. 406 כ"ה גם ברא"ה אלא ששם הוסיף: עומד על הצואה ורגלו מותר בק"ש דאין נוגע בה כלל לא בגופו ולא ברגלו, ואפשר שכוונתו דאע"פ שהוא לבוש בסנדל מ"מ אינו בטל לגופו ועי' מכתם ורא"ש, ולפי"ז אם כסהו ברגלו בלא סנדל אינו מועיל ואע"פ שאינו נוגע, ועי' לעיל לענין צואה בבגדו וצ"ע אם אין זה סותר לשם. 407 עי' ברא"ה ובהערות שם. 408 כאן חסר בכ"י דף

הראשונה אנו למידים תירוצה, שאין תלויה זו בזו כלל, ומפני זה התם הלכתא כותיה והכא לא.

אמר רב יוסף בעי מיניה מרב הונא מטה פחותה משלשה כלבוד דמי או לא, גדה"ו ז"ח פ"י מהו, אמר לי לא ידענא, עשרה ודאי לא איבעיא לי, אמר ליה אביי שפיר עבדת דלא מבעיא לך, כל עשרה רשותא אחרינא הוא. גרסת הספרים ואליבא דרשב"ג קא מבעיא ליה. ופי' הא דאמר רשב"ג לאחר המטה קורא מיד דכמחנה אחר דמי שהמטה מפסקת, אם היתה המטה פחותה משלשה מי אמרי' כלבוד דמיא ולא חייצא כלל ואסור, או לא ומג' עד י' חוצצת או לא, עשרה ודאי לא אבעיא לי, דודאי חייצא, דרשותא אחרינא הוא ומותר לקרות ק"ש. אבל רש"י פי' דאליבא ⁴²⁶ דרשב"א דאמר או שיניחם תחת המטה קא מבעיא ליה וגריס הכא מטה פחותה משלש כלבוד דמי, בניחותא, כלומר ואם יניחם תחת המטה חשבינן ליה כמכוסה דכלבוד דמי. מג' ועד עשרה מאי מי דיינינן ליה כמכוסה כיון שאין בגבהה עשרה, או אמרי' דכיון דיצא מתורת לבוד לא דייני' ליה כמכוסה. עשרה ודאי לא איבעי' ליה, דכיון שגבוהה כ"כ אינה כיסוי למה שעומד בקרקע כלל, דברשותא אחריתי היא, דכיון שגבוהה עשרה כבר געשה משם ולמעלה רשות בפני עצמו ומה שלמטה ממנו הוא רשות בפני עצמו.

הוא ס"ת דמנח ⁴²⁷. פירוש בחדר בנו, ומתוך כך לא היה יכול לבעול. דאמר רב ⁴²⁸ בית שיש בו ס"ת או תפילין אסור בתשמיש המטה ⁴²⁹ עד שיוציאם או יניחם כלי בתוך כלי. יש [מ]פרשי' ⁴³⁰ דלא קאי אלא אתפילין בלחוד דסגי להו כלי תוך כלי, וה"ה לספרים אחרים, אבל לס"ת לא מהני אלא במחיצה עשרה, או להוציא כדר' יהושע דלקמן בסמוך. אבל י"א דר' יהושע מירי בשאין לו כלים ולא גהיר'. אבל בבלי שהוא כליין אפילו בעשרה מאני כחד

דהכי קאמרינן לאחר המטה קורא מיד, כלומר, כיון שהמטה מפסקת ביניהם אעפ"י שאין בה רוחב ד' אמות ⁴¹⁷, אבל לפני המטה דליכא הפסק מרחיק ד' אמות וקורא. רשב"א אומר אפי' בית מאה אמה לא יקרא עד שיוציאם או יניחם ⁴¹⁸ תחת המטה, דסבר דכולו בית כד' אמות דמי. ^{אוצר החכמות} בעיין איפשיט ⁴¹⁹ מתניתא קשיין אהרדי. שהסברות הפוכות, דמאי דאמר רשב"א לעיל אמר רשב"ג הכא, איפוך בתרייתא דתיקום כקמייתא.

מאן שמעת ליה דאמר כולו בית כד' אמות דמי רשב"א היא. כתב רש"י ⁴²⁰ ז"ל לא ידענא באיזה מקום אמר רשב"א האי סברא, ורבינו חננאל ז"ל ⁴²¹ פירש דשמעינן ליה התם במס' עירובין פרק שני ⁴²² דאמר רשב"א התם כל היקף ⁴²³ שתשמישו לדירה כגון הדיר והסהר והגינה אפי' בת ⁴²⁴ חמשת כורין הרי הן כרשות אחד ומותר לטלטל בכולו, כיון שהוקף מתחלה לדירה דכוליה חשיב כד' אמות. ומקשין בתוס' ⁴²⁵ להאי פירושא מתרי אנפי חדא דאיך נלמוד לק"ש מטלטול שבת שזה אינו תלוי בזה כלל, ועוד דהתם בעירובין הל' כרשב"א דליכא מאן דפליג, והכא פסק רבא דלא כותיה הילכך היכי ילפינן זה מזה. ולאו מילתא היא דלאו קשיא היא כלל, דמה שהקשו שאין ללמוד ק"ש מטלטול שבת, והוא אם לא היה אומר רשב"א לענין ק"ש כלום, והיינו רוצים לידע דעתו בק"ש מה יאמר בה, וגשמעינה מהתם האמת הוא שלא היינו יכולים להוכיח משבת, דלא דמי, אבל השתא דשמעינן דאירי רשב"א הכא בק"ש, והתם נמי, וספק לנו איזה סברא אמר, מסתמא יש לתלות דמה שסובר התם סובר הכא, ויכולין אנו להוכיח דעתו מהתם, דכיון דלא הוי תחלת הוכחה איפשר לעשות כן. והקושיא אחריתי דהתם הלכה כרשב"א, וכאן לית הלכתא כותיה, מכל מקום מקושייתם

מחניך קדוש הוא, ועי' מאירי שרמזו על זה. ⁴²⁶ מכאן בכתב יד ומתחיל באמצע הקטע והוספנו ע"פ כ"נ. וכנראה אזיל כאן כשיטת הרשב"א. ⁴²⁷ כגירסת כ"מ. ⁴²⁸ ל"מ גי' כעין זה ולפנינו: דתניא. ⁴²⁹ עי' כ"מ. ⁴³⁰ עי' תר"י שהביא ב' השיטות ורשב"א ורא"ה כתבו כשיטה ראשונה ועי' מכתם בשם הראב"ד מיהו התם כ' דגם

⁴¹⁷ עי' תר"י. ⁴¹⁸ לפנינו: איפשיטא לן. ⁴¹⁹ עי' תר"י. ⁴²⁰ קל ותר"י, והמקור ברב"ג כאן. ⁴²¹ כ"כ רבנו ע"פ תר"י ותוספות ר"ח, אבל בגמרא וראשונים הנ"ל שם: כל אויר. ⁴²² צ"ל: בית. ⁴²³ בתוס' ר"ח ואו"ז שם ומשם בת' הרא"ש דהכא משום והיה

אמר רבא הני בתי כסאי דפרסאי אע"ג דאית בהו צואה כסתומים דמי ושרו⁴⁴¹. יש אומרים⁴⁴² שהיו עשויין במדרון וצואה ומי רגלים מתגלגלין לשם וליכא צואה כנגד פיהם. וי"א⁴⁴³ שהיו עשויין כעין קתדראות שלנו והכל נופל בחפירה. מתני'. זב שראה קרי וכו' צריכין טבילה. דסבר⁴⁴⁴ ת"ק דאע"פ שאין הטבילה מועילה להם להעלותן מטומאתן הראשונה, אפילו הכי מאי דאפשר ליטטר מטהרי. ור' יהודה סבר כיון שאין הטבילה מועילה להם אינן צריכין טבילה. והא דתנן וגדה שפלטה שכבת זרע מיירי כשפלטה בתוך ג' ימים של תשמיש, אבל אחר ג' ימים אינו מטמא.

גמרא. איבעיא להו בעל קרי שראה זיבה מהו לר' יהודה וכו'. והא משמשת וראתה גדה דכבעל קרי שראה זיבה דמי, וקא פטר ר' יהודה. קשיא מאי קא בעי תלמודא והא משנה מפורשת היא ומאי ת"ש דאמרינן, ולישנא דכבעל קרי דמי דמשמשת שראתה גדה היינו ממש כבעל קרי שראה זיבה, וא"כ לימא ליה מתניתין היא. וי"ל דהא קמ"ל, דאי ממתניתין ה"א דמשמשת וראתה גדה מיירי שראתה בעודה משמשת, ולא דמי לבעל קרי שראה זיבה שהוא בזה אחר זה, ומש"ה אשמעינן [ממשנה] יתירא דלא בעי למימר כשראתה בעודה משמשת, דאי הכי היינו

ת"ח 1234567

דיני בהכ"ס, אלא דעיקר המחלוקת של אביי ורבא אי אלים לענין לשנותו, והא דאמרי' גבי הדס בסוכה לג, ב דאגד לא הוי אלא הזמנה והזמנה לאו כלום הוא, אע"פ שרוצה בקיומו, היינו שזה חסרון בעצם ההזמנה דכיון דלא בעי אגד אין על ידי האגד מצב של הזמנה לעשות על ידי זה חפצא דמצוה. וכן צריך לפרש כוונת המג"א באר"ח ריש סי' תרנ"ג [וע"ש בסי' תרל"ח] לענין ערבה כל דלא אגביה לציאת בה מותרת בהנאה וכתב במג"א משום דהזמנה לאו מילתא והיינו שאין בזה גדר הזמנה שיעשה חלות דין הושענא על הערבה. ⁴⁴⁰ לעיל כג, ב. וכונתו דע"י השימוש בזווי הוי חרטה מלהזמין לתפילין דע"י כך מתבטלת הקדושה של תשמישי תפילין. ועי' בהערות להרא"ה שלא ראה דברי רבנו ובחנם תמה שם. ⁴⁴¹ האי "ושרו" נראה דמפירושו של רבנו הוא ולא גי'. ⁴⁴² עי' רש"י לפנינו תר"י ומכתם. ⁴⁴³ עי' תוס' רי"ח ורא"ש. ⁴⁴⁴ מיסודו של תר"י.

מנא דמו. ומיהו אפי' כלי אחד לבדו שאינו כליין, ועם הכלי שהוא כליין, הוה להו כלי בתוך כלי ומותר⁴⁸¹.

אמ' רבא גלימ' אקמטרא ככלי בתוך כלי דמי. פי' ⁴⁸² ארגז שמכניסין בו הספרים, ואע"פ⁴⁸³ שאין הגלימה כרוכה עליהם מלמטה אלא שהיא נתונה עליהן מלמעלה. ודוקא בספרים אחרים, אבל בס"ת לא סגי כדאמרן⁴⁸⁴.

[כו, א] צריך לעשות לו מחיצה עשרה, ואפילו בבית א' סגי במחיצה עשרה, כדמר בר רב אשי, ובלית ליה בית' אחרינא.

ירוש' ⁴⁸⁵. לא ישב אדם ע"ג ספסל וספר מונח עליו, ואם היה נתון ע"ג דבר אחר מותר, עד היכן ר' בא בשם רב הונא אמ' טפת, רב ירמיה בשם ר' זעירא אמ' אפי' כל שהוא.

והא מיבעי בעי לה רב פפא ⁴⁸⁶ הזמנינו לבית הכסא מהו יש זימון או לא. וא"ת ⁴⁸⁷ מאי קא מבעיא ליה הא פלוגתא דאביי ורבא הוא ⁴⁸⁸ אי הזמנה מילתא היא או לא, יש לומר דפלוגתא דאביי ורבא (ק) מיירי בשהזמנינו לדבר אחד, ואח"כ נמלך להשתמש בו לדבר אחר ⁴⁸⁹, כגון ההיא דלעיל ⁴⁹⁰ דסודר דאזמניה למיצר ביה תפלין ונמלך אח"כ למיצר ביה זווי, אבל בעיא דרב פפא הוא בשהזמנינו לענין אחד, ומתקיימת בו אותה הזמנה, ואינו משנה אותו לדבר אחר.

תפילין דינם כס"ת. ועי' רא"ש ותוס' לקמן ד"ה ס"ת. ⁴³¹ כ"ה בתר"י וכן יש לתקן שם.

⁴³² עי' רש"י ד"ה אקמטרא. ⁴³³ כ"ה

ברשב"א. ⁴³⁴ לעיל ד"ה חזא. ⁴³⁵ בפרקין

ה"ה ועי' מכתם ורשב"א. ⁴³⁶ לפנינו רבינא

וכן בכל הדפוסים וכת"י ובדק"ס אות ס' כתב דבב"ג

הגי' לרב פפא ולרבינא וכתב ע"ז שזו טעות, וגי' רבנו

מסייעת לבב"ג. ⁴³⁷ עי' רא"ה. ⁴³⁸ סנהדרין

מז, ב. ⁴³⁹ וכ"כ ברא"ה דהתם בשדעתו לפנותו

[ובגליון כתב היד של חידושי הרא"ה מתוקן לשנותו,

ותימה על המול"ם שהדפיסו בלי התיקון, אך ראה

זה דבר פלא שבאוהל מועד גד, ב כתב נמי וז"ל:

ואע"ג דהזמנה לאו מילתא היא התם כשדעתו לפנותו

ולבטל הזמנה ראשונה וכו', ומקורו ברור מהרא"ה

שרגיל להביאו] ולבטל הזמנה ראשונה, וזה דלא

כדעת הראב"ד פ"ג מהל' ק"ש ה"ג שפסק לקולא

משום דקיי"ל דהזמנה לאו מילתא היא, ובסברת רבנו

צריך לפרש דודאי שע"י ההזמנה נעשה חלות הדבר

שהזמנינו לכך וע"י הזמנה לבית הכסא חלים כבר